

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-1028

22.10.2025

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Tvist om erstatningskrav etter påkjørsel – sammenheng med sikredes yrke eller erverv?

Sikrede søkt om retts hjelpdekning for tvist vedrørende krav om erstatning etter bilulykke. Foretaket avslo dekning fordi det mente tvisten i all hovedsak handlet om beregning av inntektstap og uførepensjon, og dermed var omfattet av unntaket i vilkårene for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv...». Sikrede hevdet foretaket tolket unntaket for utvidende, og hevdet det ikke var tilstrekkelig nærhet mellom tvisten og hans arbeid for at det skulle komme til anvendelse. Sikrede viste til at tvisten gjaldt erstatningskrav etter personskade som følge av trafikkulykke, at den ikke hadde oppstått i arbeidsforhold og ikke gjaldt arbeidsgiver-finansierte ordninger. Foretaket hevdet på sin side at tvisten kunne ha «sammenheng med» yrke/erverv selv om den gjaldt andre spørsmål enn selve arbeidsforholdet, og at spørsmålene i herværende sak knyttet seg til sikredes inntektstap som følge av skaden. Nemndas flertall kom til at tvisten hadde sammenheng med sikredes yrke eller erverv, og viste til at det kravet som var bestridt og som utgjorde tvisten, var et krav om dekning av inntektstap.

Saksfremstilling

Saken gjelder sikredes krav om dekning for utgifter til retts hjelp.

Sikrede har hatt innboforsikring med tilknyttet retts hjelpdekning i foretaket fra 10.2.24. Retts hjelpsdekningen omfatter «Tvister som er oppstått når forsikringen er i kraft», men har unntak for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv».

Sikrede søkte 2.12.24 om retts hjelpdekning og opplyste at advokat var engasjert 28.4.23 for tvist mot If «etter personskade etter påkjørsel som fotgjenger». Tvisten ble beskrevet slik:

Avslag på ytterligere krav om erstatning for klient etter påkjørsel av bil 09.11.2021. Klient var fotgjenger og ikke i bil! If er ansvarlig førers selskap og har avslått krav om ytterligere erstatning etter ensidig oppgjør. Klient ønsker å prøve saken! herunder å innhente spesialisterklæring fra psykiater etter standard mandat. Forespørselen gjelder dekning av spesialisterklæring og utenomrettslig rådgivning frem til erklæring tas ut. Jeg kan ikke se at vilkårene per i dag begrenser utgifter til utenomrettslig rådgivning før stevning og sakkyndig erklæring forut for stevning. I telefonsamtale i dag med retts hjelpsavdelingen var det ingen som kunne svare på om vilkårene var begrenset mot utenomrettslig tvist eller om slike kostnader også var omfattet av avtalen. Det søkes om retts hjelpsdekning under forutsetning om at slike utgifter dekkes. Avslås slike utgifter trekkes søknaden i Gjensidige som virkingsløs da klient er sikret under flere retts hjelpsdekninger.

Ifølge søknaden bestred sikrede 15.10.24 tilbud om minnelig løsning fremsatt 13.8.24 om innebar erstatning frem til 31.12.24. Sikrede hadde tidligere fremsatt krav om inntektstap og menerstatning i gruppe 1. Sikrede var fortsatt helt ute av arbeid og anmodet If om å utbetale et ensidig slutt oppgjør. If hadde etter dette utbetalt ytterligere kr 100 000 og sluttsalær og anså saken oppgjort. Søknaden opplyste at det økonomiske kravet gjaldt «menerstatning, lidt og fremtidig inntektstap med kr 970 000 i årlig inntekt! i tillegg til merutgifter».

På foretakets anmodning oversendte advokaten ytterligere informasjon 17.12.24, herunder oppdragsbekreftelse, og skrev bl.a. følgende for å sannsynliggjøre forsikringstilfellet og den økonomiske interessen i saken:

- Epost til If 15.10.2024 med referat tilbud minnelig løsning fra If, avslag minnelig løsning og krav om ensidig oppgjør
- Epost fra If v/ ..advokatfirma R.. 07.11.2024 med ensidig oppgjør

Ifs tilbud om minnelig løsning er avvist fra klients side, og partene er i tvist i relasjon til forsikringsavtalen_ [...]

For sannsynliggjøring av vilkåret tillater jeg å vedlegge tre alternative erstatningsberegninger i ..sikredes.. sak:

- Erstatning ved 100 % ufør som følge av skaden
- Erstatning ved 50 % ufør som følge av skaden
- Erstatning der ..sikrede.. kommer tilbake i arbeid som ansatt sjåfør med skaden

Faktisk og rettslig årsakssammenheng for If må da være oppfylt, og som partene tvistes om.

Ifs advokat påpekte i sluttoppgjøret av 7.11.24:

Jeg kan ikke anbefale selskapet om å gjøre opp i henhold til Oslo tingretts dom med mindre man finner en helhetlig løsning av saken. Din klients ortopediske skade er vurdert slik av dr. N...:

Hans bruddsequele vil maksimalt medføre en konstatert invaliditet i størrelse 5 % tilsvarende en begynnende artrose i kneleddet ville medført.

Det fremstår etter selskapets oppfatning som nokså åpenbart at en invaliditet i denne størrelsesorden ikke kan forklare bortfall av arbeidsevne. Det aksepteres at ervervsevnen var nedsatt i periode etter skaden og operasjonen, men de ortopediske skader er ikke årsak til at han ikke kunne gjenoppta sitt arbeid. Journalen viser at han har hatt et betydelig overforbruk av smertestillende medikamenter, og at forbruket etter hvert gikk over i et rusproblem. Det er etter selskapets oppfatning ikke påregnelig at en så vidt beskjeden skade skal medføre 100% bortfall av ervervsevne som følge av psykiske plager.

Selskapet deler heller ikke tingrettens anslag over sannsynlig inntekt uten skade. Regnskapene viser at det påløper betydelige kostnader til drift og vedlikehold. Det må i tillegg hensyntas kostnader til investering i driftsmiddel mm.

Så vidt jeg kan se er det til nå utbetalt kr. 640 000,- til dekning av påført inntektstap. Jeg anbefaler selskapet om å utbetale ytterligere kr. 100 000,-. Jeg kan ikke se at det er påregnelig med ytterligere tap.

Jeg anbefaler videre selskapet om å utbetale det resterende beløp til dekning av salær, men kan ikke anbefale selskapet om å dekke ytterligere salær.

Foretaket avsto rettshjelpdekning 18.12.24 fordi det mente tvisten i all hovedsak handlet om beregning av inntektstap og uførepensjon, og det var unntak i vilkårene for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv ...». Foretaket viste til at formuleringen «sammenheng med» ikke krevde at det var direkte eller umiddelbar sammenheng mellom sikredes yrke og tvisten, jf. FKN 2010-079 og FinKN 2016-031, og at det heller ikke var krav om at tvisten kun hadde sammenheng med sikredes yrke, dersom den også hadde sammenheng med yrket, jf. FinKN 2016-031. Foretaket viste videre til FinKN 2016-405, 2019-945, 2022-739 og 2024-1144, hvor nemnda mente det var klart at tvist om størrelsen på inntektstap og uførepensjon ikke var omfattet av rettshjelpforsikringen.

På vegne av sikrede ble det 12.6.25 sendt klage til Finansklagenemnda.

Foretaket fremla deretter dom avsagt av tingretten 5.9.23 i sak mellom sikrede som saksøker og bilfører som saksøkt. Dommen «gjelder særskilt behandling av sivilt krav – erstatning for økonomisk tap – etter fortsettelse av hovedforhandling i straffesak, der straffekravet og oppreisningskravet allerede er pådømt, jf. straffeprosessloven § 431». Ifølge dommen ble bilfører dømt til å betale kr 1 080 000 i erstatning. Sikredes erstatningskrav for tapt fremtidig inntekt gjaldt

kun året 2024. Det var lagt til grunn at han arbeidet 50 %, mottok 50 % i AAP, ville hatt en årslønn på kr 970 000 og ville klare å skaffe seg 50 % stilling med årslønn på kr 450 000, slik at lønnsinntekten i 2024 ble kr 225 000 før skatt. Retten utmålte erstatningen for inntektstap til kr 1 370 000, hvorav kr 390 000 for 2022, kr 660 000 for 2023 og kr 320 000 for 2024, og gjorde deretter fradrag for forsikringsutbetaling med kr 290 000.

Sikrede krever dekning for rettshjelp og bestrider at unntaket for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv ...» kommer til anvendelse. Sikrede viser til tolkningsprinsipper for forsikringsavtaler som følger av Rt. 1997 s. 1807.

Sikrede anfører at foretaket har tolket unntaket feil både etter klare tolkningsprinsipper for forsikringsavtaler og iht. nemndspraksis, se FSN 7083 og FSN 2047.

Sikrede anfører at tvisten i hans sak gjelder krav om erstatning etter personskade som følge av trafikkulykke og bestrider at det er tilstrekkelig nærhet mellom tvisten og hans arbeid for at unntaket kommer til anvendelse. Tvisten har ikke oppstått i arbeidsforhold og gjelder ikke arbeidsgiverfinansierte ordninger. Sikrede hevder det ikke er grunnlag for foretakets utvidende tolkning av unntaket og påpeker at avgjørelsene foretaket har referert til gjelder sykepenges og krav som står i mer direkte sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Tvisten gjelder If sitt avslag 7.11.24 under bilansvaret, der saken ble gjort opp ensidig fra foretakets side og hvor ytterligere skade og tap ble avslått. Dommen avsagt i tingretten 5.9.23 gjaldt straffesak mot fører som privatperson, hvor If ikke var part, og ikke hadde tatt stilling til sitt ansvar etter loven på tegningstidspunktet i februar 2024, da partene ventet på spesialist-erklæringen av 12.6.24.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at tvisten gjelder spørsmål om sikrede vil ha et fremtidig inntektstap som følge av trafikkulykken 9.11.21. Dette omfattes av unntaket for «tvist som har sammenheng med sikredes yrke og erverv». Ordlyden åpner for at «tvisten kan ha «sammenheng med» yrke eller erverv selv om den også har sammenheng med private forhold» (FinKN 2012-222). Erstatningskrav etter fritidsulykke omfattes av unntaket, se FinKN 2024-1144, hvor sikredes ektefelle ble utsatt for skade da han spilte minigolf på fritiden og krevde erstatning for tap av inntekt og utbytte under sin fritidsulykkesforsikring. Nemndas flertall kom til at tvisten var knyttet til sikredes yrke, da tvisten først og fremst omhandlet beregningen av sikredes inntektstap og tapt utbytte etter skaden. Tvisten kan ha «sammenheng med» yrke/erverv selv om den gjelder andre spørsmål enn selve arbeidsforholdet.

Saken gjelder sikredes inntektstap ved invaliditet som følge av skade og dreier seg derfor om bortfall av arbeidsevne. Krav knyttet til tapt inntekt har sammenheng med sikredes mulighet til å arbeide og således yrke/erverv. Tapt inntekt forutsetter at sikrede har vært i arbeid og sikredes yrke er en nødvendig betingelse for tvisten i den forstand at uten yrke ville det ikke være spørsmål om inntektstap.

Foretaket viser også til at saker knyttet til uførepensjon faller utenfor forsikringsdekning, selv om slike saker også gjelder en vurdering av vedkommende sin helsetilstand og et rent økonomisk spørsmål, se FinKN 2016-405, 2019-945 og 2022-739. Dette gjelder også spørsmål knyttet til arbeidsavklaringspenger, jf. FinKN 2016-385 og 2016-031.

Foretaket har ikke vurdert spørsmålet om tvistegrunnlaget forelå før sikredes innboforsikring trådte i kraft 10.2.24, om tvisten er en videreføring av den tidligere tvisten med If, eller om meldefristen er oversittet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på rettshjelpdekning.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Sikredes forsikring gjelder «Tvister som er oppstått når forsikringen er i kraft», men har unntak for «Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv».

Formuleringen «sammenheng med» betyr at det må være en forbindelse mellom tvisten og sikredes yrke eller erverv, men sier ikke noe om hvor nær eller direkte denne forbindelsen må være, jf. LB-2010-105084. Det er heller ikke krav om at tvisten kun har sammenheng med yrke eller erverv, eller at yrke/erverv er den direkte eller den eneste årsaken til tvisten, hvis tvisten også har sammenheng med «yrke eller erverv», jf. FinKN 2025-488, 2024-1144, 2022-739, FSN 7553 (2008), FSN 6736 (2007), FKN 2010-79 (2010) og FinKN 2022-739.

Tvisten gjelder krav om erstatning etter bilulykke med krav om dekning for inntektstap for hhv. 100 % og 50 % uførhet, evt. for inntektstap for en periode frem til sikrede kunne gjenoppta yrket som sjåfør. Beregning av inntektstap som følge av ervervsmessig uførhet er et tap som følger av at man ikke kan utføre sitt yrke. Tvisten har derfor sammenheng med yrke i den forstand at yrket er en nødvendig forutsetning for tvisten, som betyr at det ikke bare er sammenheng, men årsakssammenheng mellom yrket og tvisten. Det er som nevnt ikke krav om noen form for kvalifisert sammenheng. Det kan heller ikke være avgjørende at den umiddelbare årsaken til tvisten er en bilulykke. Det kravet som er bestridt – som altså utgjør tvisten – er krav om dekning av inntektstap, og flertallet mener da tvisten har sammenheng med yrket.

Mindretallet viser til LB-2010-105084. Flertallet kan ikke se at denne dommen gir støtte til mindretallets konklusjon. Dommen har følgende utgangspunkt:

Etter naturlig språklig forståelse av unntakshjemmelen, er det tilstrekkelig at det foreligger en konkret forbindelse mellom tvisten, som er sakens kjerne, og sikredes yrke eller erverv. Avtalens ordlyd stiller med andre ord ikke store krav til hva slags forbindelse det er mellom tvisten og sikredes næringsvirksomhet. En slik presiserende forståelse støttes også av uttalelser fra FSN og FKN.

Dommen viser dernest til uttalelse inntatt i FSN-7553 (2008):

Ifølge vilkårene dekker selskapet ikke utgifter til rettshjelp i forbindelse med en 'tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv'. Formuleringen 'sammenheng' er ukvalifisert og betyr at det ikke kan stilles strenge krav til den sammenheng som kreves mellom sikredes yrke eller erverv og tvisten.

Dommen viser videre til FSN 6640 (2007), hvor flertallet uttalte at «det avgjørende for om unntaksbestemmelsen skulle komme til anvendelse var hvorvidt hendelsen som utløste kravet var knyttet til arbeidsforholdet». I saken var sikrede påført en skade i forbindelse med utførelse av arbeid. Selv om tvisten utelukkende dreide seg om størrelsen av den medisinske invaliditetsgrad, forelå det en sammenheng mellom tvisten og sikredes erverv eller yrke. Sagt med andre ord skyldtes kravet som ble fremsatt den skade vedkommende var blitt påført på arbeid, og av den grunn måtte tvisten kunne sies å ha sitt utspring i yrkesskaden. Unntaksbestemmelsen kom således til anvendelse. Også flertallsuttalelse inntatt i henholdsvis FSN-6736 (2007) og FKN-2010-79 (2010) trekker i retning av at det stilles små krav til kriteriet om «sammenheng».

Dommen støtter dermed den tolkningen av ordlyden som er lagt til grunn i langvarig nemndspraksis.

Lagmannsretten kom videre til at det i saken var «sammenheng» mellom tvisten om rehabiliteringspenger og As «yrke eller erverv» og viser «til at forsikringspraksis tilsier at unntaksbestemmelsen får anvendelse dersom skaden som utløste tvisten er knyttet til sikredes arbeid». I denne saken ble A skadet i forbindelse med et pizzaleveringsoppdrag. Han var altså på jobb da skaden ble påført; skaden skjedde under utøvelse av næringsvirksomhet. A ble sykemeldt med utbetaling av sykepenger, for så å søke om rehabiliteringspenger, som altså ledet til en tvist.

Dersom arbeidsulykken tenkes bort, ville A ikke søkt om rehabiliteringspenger. Sagt med andre ord skyldtes kravet som ble fremsatt den skade A var blitt påført på arbeid, og av den grunn må tvisten kunne sies å ha sitt utspring i hans yrkesskade. Det vises igjen til uttalelse inntatt i FSN 6640 (2007).

Etter flertallets syn sier ikke dommen mer enn at såfremt tvisten gjelder skade oppstått i arbeid, rammes den av unntaket. Dommen sier derimot ikke at unntaket ikke omfatter tvist som gjelder skade oppstått utenfor arbeidet. Tvert om tilsier formuleringen «Dersom arbeidsulykken tenkes bort, ville A ikke søkt om rehabiliteringspenger» at dersom yrket er en nødvendig årsak for tvisten, er den omfattet av unntaket.

Lagmannsretten sier for øvrig også at «tvisten om rehabiliteringspenger også på annet vis har sammenheng med A's yrke eller erverv, idet hans inntektsevne etter skaden har vært avgjørende for tvisten». Dette tilsier at tvist om inntektsevne har sammenheng med yrke. Kravet om «sammenheng» skulle da etter ordlyden i unntaket være oppfylt.

Flertallet mener derfor dommen ikke stiller noe krav om at tvisten må gjelde en arbeidsulykke for at unntaket kommer til anvendelse, men tvert om støtter at en tvist som gjelder inntektsevne har sammenheng med yrke.

Flertallet peker for øvrig på at unntaket ikke gjelder «skader» som har sammenheng med erverv eller yrke slik mindretallet synes å legge til grunn, men «tvist» som har slik sammenheng. Tvist betyr at et fremsatt krav – her om erstatning for tapt inntekt – blir bestridt. Unntaket forutsetter ikke at kravet på erstatning for tapt inntekt stammer fra en yrkesskade.

Nemndas mindretall, Eirinn Landgren, bemerker:

En naturlig språklig forståelse av «sammenheng» tilsier at unntaket gjelder en skade påført under utøvelse av yrket, slik som yrkesskader, eller tvister om arbeidsforhold. Med andre ord vil tvister relatert til skader oppstått i arbeidstiden, dekkes av arbeidsgivers forsikringer, mens den enkelte forventes å ha privat forsikring for tvister som oppstår i fritiden.

Flertallets tolkning utvider begrepet «sammenheng» betydelig, slik at nesten alle krav om inntektstap, uavhengig av skadens årsak, faller innenfor unntaket. Det gir for øvrig liten mening om man etter en ulykke får dekket rettshjelp til krav om ménerstatning, men ikke til inntektstapet.

Mindretallets forståelse støttes av den sparsommelige rettspraksis på området. Jeg viser til LB-2010-105084, der lagmannsretten skrev:

Det vises til at forsikringspraksis tilsier at unntaksbestemmelsen får anvendelse dersom skaden som utløste tvisten er knyttet til sikredes arbeid. I denne saken ble A skadet i forbindelse med et pizzaleveringsoppdrag. Han var altså på jobb da skaden ble påført; skaden skjedde under utøvelse av næringsvirksomhet. A ble sykemeldt med utbetaling av sykepenger, for så å søke om rehabiliteringspenger, som altså ledet til en tvist. Dersom arbeidsulykken tenkes bort, ville A ikke søkt om rehabiliteringspenger. Sagt med andre ord skyldtes kravet som ble fremsatt den skade A var blitt påført på arbeid, og av den grunn må tvisten kunne sies å ha sitt utspring i hans yrkesskade.

Dommen vektlegger at skaden skjedde under utøvelse av næringsvirksomhet. Selv om mindretallet ser at lagmannsretten senere støtter sin argumentasjon på at tvisten også gjaldt «hans inntektsevne», så er det utslagsgivende at skaden skjedde under utøvelsen av yrket.

Mindretallet vil for øvrig påpeke at selv om underrettspraksis har begrenset rettskildemessig vekt, skal den i alle tilfelle vektes tyngre enn nemndspraksis.

Samlet sett er mindretallet kommet til at skaden ikke skjedde i «sammenheng» med sikredes yrke, og at unntaket for skader skjedd i yrkessammenheng dermed ikke kommer til anvendelse. Denne

løsningen harmonerer med tidligere dissenser fra Forbrukerrådets representanter i nemnda, jamfør for eksempel FinKN 2024-1144.

I lys av flertallets konklusjon går jeg ikke nærmere inn i spørsmålet om tvistegrunnlaget forelå før eller etter forsikringen trådte i kraft.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Eirinn Landgren (forbrukerrepresentant).